

Vergaderjaar 2018–2019

33 626

Oprichting Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Nr. 11

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juli 2019

In mijn brief van 22 maart jongstleden¹ informeerde ik u over de Stichting voorbereiding Pallas reactor (hierna: Stichting Pallas) en gaf ik aan dat ik verwachtte dat er rond de zomer belangrijke stappen gezet konden worden. Graag informeer ik u met deze brief over de stappen die zijn gezet en over de laatste stand van zaken.

In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van € 80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie – fase 2 en 3 – privaat te financieren. De Stichting Pallas werkt momenteel hard aan het vervullen van deze opdracht en ik ben verheugd dat ik u kan melden dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders. Ik zie dit als een belangrijke stap, die de realisatie van de Pallas-reactor mogelijk maakt.

Gezien deze ontwikkelingen heeft het kabinet besloten tot verdere voortzetting van Pallas en te starten met onderhandelingen met de potentiële private investeerders.

¹ Kamerstuk 33 626, nr. 10.

Mijn belangrijkste drijfveer in dit kader is om medische isotopen ook in de toekomst beschikbaar te houden. In Nederland worden jaarlijks ongeveer 400.000 diagnostische scans uitgevoerd en 4.000 therapeutische behandelingen met medische isotopen verricht bij mensen met kanker of andere ernstige aandoeningen, zoals hartfalen. Wereldwijd gaat het om miljoenen patiënten die van medische isotopen uit Nederland afhankelijk zijn. Vanuit de relevante beroepsverenigingen van medisch specialisten is het grote belang van de beschikbaarheid van medische isotopen mij in meerdere gesprekken indringend onder de aandacht gebracht. Ook is mij recent een brief gestuurd waarin deze verenigingen benadrukken dat de reactor snel tot stand moet komen om continuïteit in levering aan ziekenhuizen te kunnen waarborgen, en ben ik tevens gewezen op het belang van de betaalbaarheid van de medische isotopen. Mij is expliciet gevraagd of ik dit signaal met uw Kamer wilde delen.

In 2017 en 2018 heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) onderzoek gedaan naar de toekomstige vraag en het aanbod van medische isotopen en de beschikbaarheid van alternatieve technologieën, in opdracht van het Ministerie van Volksgezond, Welzijn en Sport en de Hoogambtelijke Werkgroep Nucleair Landschap. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat wanneer de huidige reactor in Petten niet wordt opgevolgd de voorzieningszekerheid van medische isotopen in Nederland en internationaal onzeker wordt. Om meer inzicht te krijgen in de laatste stand van zaken heb ik het RIVM recentelijk opnieuw gevraagd hier onderzoek naar te doen.

Uit het laatste onderzoek komt naar voren dat de vraag naar het meest gebruikte diagnostische isotoop Molybdeen-99 in de wereld op de lange termijn zal stijgen. Geschatte percentages variëren van 5% tot 8% in de opkomende economieën. De vraag naar therapeutische isotopen zal naar verwachting veel hoger zijn. Veel van deze therapeutische isotopen kunnen alleen in reactoren worden gemaakt.

In het afgelopen jaar is er ook meer duidelijkheid gekomen over de ontwikkeling van (nieuwe) initiatieven om molybdeen-99 te produceren. Zo is er meer inzicht in de ontwikkeling in het aanbod van de FRM-II reactor in Duitsland, de Jules Horowitz reactor in Frankrijk en Smart/Lighthouse in België. Deze projecten kunnen volgens het RIVM echter niet de productiecapaciteit vervangen van de huidige BR2 reactor in België en de HFR in Nederland, die beide op termijn gaan sluiten.

Ook refereert het RIVM aan de «*Strategic Agenda for Medical, Industrial and Research Applications of nuclear and radiation technology*» (SAMIRA), een studie die recentelijk is uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. Hierin wordt geconcludeerd dat ondanks de nu lopende initiatieven tot het vergroten van productiecapaciteit bij bestaande producenten, het nodig is dat er nog een reactor bijgebouwd wordt binnen de Europese Unie om de zelfvoorzienendheid te garanderen en om tekorten op wereldschaal aan medische isotopen te voorkomen. De studie wijst Pallas aan als de gerede kandidaat om de benodigde productiecapaciteit in de komende decennia te garanderen.

Kennisinfrastructuur en werkgelegenheid

Naast het belang van de voorzieningszekerheid voor patiënten, is de komst van de Pallas-reactor ook van belang voor de kennisinfrastructuur en de werkgelegenheid, zoals aan de orde komt in het RIVM-rapport. Dit was ook het belangrijkste motief in 2012 voor de Provincie Noord-Holland om mee te financieren. Momenteel is Nederland in de unieke positie dat

een groot deel van de leveringsketen van radiofarmaceutische producten in eigen land aanwezig is. Mocht de HFR sluiten zonder dat de Pallas-reactor wordt gerealiseerd, dan verliest Nederland haar positie binnen die leveringsketen. Als de bestraler (de reactor) wegvalt, is de kans namelijk groot dat ook de radiofarmaceut het werk naar het buitenland zal verleggen. Het niet realiseren van de Pallas reactor zal daarnaast grote en negatieve gevolgen hebben voor de (lokale) werkgelegenheid in de nucleaire sector.

Het kabinet acht het daarnaast van belang dat het nucleair (energie)onderzoek wordt voortgezet. De onderzoekssubsidie die nu aan NRG wordt verstrekt kan ook beschikbaar komen voor Pallas, wanneer aan de nog nader te bepalen onderzoekbehoefte van het Rijk wordt voldaan. Met de komst van de Pallas-reactor kan daarmee de kennisinfrastructuur in stand worden gehouden.

Continuering van het Pallas initiatief met private financiering

Ik wil mij de komende periode inzetten voor de meer dan 400.000 patiënten die jaarlijks in Nederland met medische isotopen worden onderzocht of behandeld, en miljoenen patiënten in Europa en daarbuiten. Zoals gezegd is de Pallas reactor het meest vergevorderde initiatief om de voorzieningszekerheid te kunnen garanderen. Hiertoe is de eerste stap gezet in 2012 en nu de private financierbaarheid er veelbelovend uit ziet, ben ik bereid Pallas te ondersteunen en de ruimte te geven om de onderhandelingen met de private investeerders voort te zetten. Ook kan op deze manier het traject dat is gestart onder leiding van de heer Zalm, waarover ik u informeerde in mijn brief van 22 maart jongstleden (Kamerstuk 33 626, nr. 10), zorgvuldig worden afgerond. Overige voorwaarden en eventuele tegemoetkomingen zullen onderdeel uitmaken van de verdere onderhandelingen met de private investeerders, waarbij tevens de belangen van NRG en de daarmee samenhangende belangen voor de Staat, zullen worden meegewogen. Om mijn eigen onderhandelingspositie niet op voorhand prijs te geven, kan ik hierover momenteel geen nadere uitspraken doen. Ook kan ik in dit stadium niet ingaan op de achtergrond van de investeerders, gezien de geheimhoudingsovereenkomsten die de Stichting Pallas heeft gesloten. Tenslotte werk ik aan een alternatief scenario waartoe over kan worden gegaan, in het onverhoopte geval dat de belangen van de Staat onvoldoende kunnen worden behartigd in de onderhandelingen met de private investeerders. Zodra ik meer informatie kan delen, zal ik uw Kamer hiervan op de hoogte stellen.

De Minister voor Medische Zorg en Sport,
B.J. Bruins